

**BONWEENWEE JWA
GO ETELEDIWA GA
BANTSHO KWA PELE**

MAIKAELELO A MOLAO WA B-BBEE KE ENG?

Maikaelelo a Molao wa Go Matlafadiwa Seikonomi ga Bantsho ka Kakaretso wa bo 53 wa ka 2003 o o tlhabolotsweng ke Molao wa Go Matlafadiwa Seikonomi ga Bantsho ka Kakaretso wa bo 46 wa 2013 (“Molao wa B-BBEE”) ke go nolofatsa tsenyotirisong ya go matlafadiwa seikonomi ga bantsho ka kakaretso.

Go Matlafadiwa Seikonomi ga Bantsho ka kakaretso go raya maatlafatso e e nonofileng ya ikonomi ya bantsho botlhe [go akaretsa, segolo bogolo basadi, badiri, baša, batho ba ba nang le bogole le batho ba ba dulang kwa magaeng, ka ditogamaano tse di farologaneng mme e le mefutafuta ya ditogamaano tse di kopantsweng tsa loago le ikonomi tse di akaretsang, mme di sa lekanyediwe —

- (a) Go oketsa palo ya bantsho ba ba tsamaisang, ba e leng beng le ba ba laolang dikgwebo le dithoto tsa tlhagisokuno;
- (b) Go nolofatsa maemo a go nna mong le tsamaiso ya dikgwebo le dithoto tsa tlhagisokuno ke baagi, badiri, dikgwebotlhakanelwa le dikgwebo tse dingwe tsotlhe;
- (c) Badiri le tlhabololo ya dikgono tsa tiro;
- (d) Go fitlhelela kemedi e e lekalekanang mo ditlhopheng tsotlhe tsa tiro le badiri le maemotiro;
- (e) Theko ya boitlhophelo go tswa mo dikgwebong tse beng ba tsone e leng bantsho kgotsa tse di tsamaisiwang ke bantsho; le
- (f) Peeletso mo dikgwebong tse beng ba tsone e leng bantsho kgotsa tse di tsamaisiwang ke bantsho.

TLHALOSO YA BONWEENWEE JWA GO ETELEDIWA GA BANTSHGO KWA PELE LE MEKGWA YA BONWEENWEE JOO MALEBANA LE MOLAO WA B-BBEE

“**Bonweenwee jwa go etelediwa ga bantsho kwa pele**” bo raya go efogiwa ka boomo kgotsa maiteko a go efoga Molao wa B-BBEE le Melawana ya maitsholo a a siameng a badiri mo kgwebong e e simolotseng go dirisiwa ka la 1 Motsheganong 2015 (Melawana). Bonweenwee jwa go etelediwa ga bantsho kwa pele gantsi bo akaretsa go ikaega ka tshedimosetso kgotsa go dira jaaka e kete ba obamela Molao wa B-BBEE ka tlhagiso ya tshedimosetso e e e seng boammaaruri, e e dirilweng ke setlamo se se dirang jaaka e kete se obamela molao kgotsa e e dirilweng ke motho ope yo mongwe wa maemo a a

tlwaelegileng kgota wa kgotsa wa semolao.

“Mekgwa ya bonweenwee jwa go etelediwa ga bantsho kwa pele” o akaretsa dilo tse di latelang:

Go tlhagisa ponalo e e seng yone ka setlamo: Seno se akaretsa bantsho ba ba thapilweng kgotsa ba ba itsisitsweng mo kgwebong ka maiteko a go itira e kete ga go na kgethololo mme:

- Ba ka tswa ba thapilwe mo kgwebong, mme ba thibelwa le/kgotsa ba kganelwa go tsaya karolo ka botlalo mo tirong le ditirwana tse dikgolo tsa kgwebo.
- Ba ka tswa ba thapilwe mo kgwebong, mme ba thibelwa le/kgotsa ba kganelwa go tsaya karolo ka botlalo mo dikarolong tse di kailweng le/kgotsa maemo a botsayakarolo jwa bone.
- Ba ka tswa ba thapilwe mo kgwebong ka taolelo e e kgethegileng ka nosi go thusa setlamo go efoga Molao wa B-BBEE mme e seng ka maikaelelo a gore ba tseye karolo mo tirokgolong ya yone le ditirwana tse dingwe.

Phaposo ya ditshiamelo:

- Ditshiamelo tsa ikonomi tse di amogetsweng ke kgwebo ka ntlha ya seemo sa yone sa B-BBEE ka ntlha ya go nna le botsholadišere jwa bantsho, ga di fetele kwa bantshong ka seelo se se tthalositsweng mo ditokomaneng tse di maleba tsa semolao.

Dikgwebo tse di bonang le go dirisa tšhono: Se se akaretsa tshwetso ya kamano ya semolao ya moo go dirilweng tumalano le:

- Montsho go fitlhelela maemo a B-BBEE a a obamelang Melawana ya maitsholo a a siameng a badiri mo kgwebong yo o se nang ditshiamelo tsa ikonomi tse di ka solofelwang go tswa mo seemong seo se se filweng montsho.
- Dikgwebo tse dingwe, go fitlhelela seemo sa B-BBEE mo mabakeng a a rileng a a tthalositsweng.

DITSHUPO TSA BONWEENWEE JWA GO ETELEDIWA KWA PELE GA BANTSHO

Go latela lenaane le le feletseng ka gotlhe la ditshupo tsa bonweenwee jwa go etelediwa kwa pele ga bantsho tse di ka thusang mo go lemogeng mekgwa ya bonweenwee joo:

- Bantsho ba ba kailweng ke kgwebo jaaka batsholadišere ba yone, mo botsamaising jwa maemogodimo le maemogare ga ba itse kgotsa ga ba na bonnete ka tiro ya bone mo kgwebong;
- Bantsho ba ba kailweng ke kgwebo jaaka batsholadišere ba yone, mo botsamaising jwa maemogodimo le maemogare ba na le ditiro tse ba rweleng maikarabelo a tsone tse di farologaneng thata le tsa balekane ba bone ba e seng bantsho;
- Bantsho ba ba dirang mo maemong a a kwa godimo kgotsa a a fa gare a botsamaisi ba duelwa kwa tlasenyana ga tuelo e ba tshwanetseng go e duelwa, fa balekane ba bone ba e seng bantsho ba amogela tuelo e ba tshwanetseng go e duelwa kgotsa go feta;
- Ga go na sesupo se se bonalang sa botsayakarolo jo bo ikemetseng ka bantsho ba ba thapilweng jaaka batsamaisi ba maemogodimo mo maemong a togamaano a go tsaya ditshwetso;
- Kgwebo e dira fela ditiro tse dinnye kgotsa tse di seng botlhokwa mme ga e dire ditirokgolo tse di solofetsweng mo kgwebong e nngwe, e e tshwanang le yone;
- Kgwebo e ikaegile ka setlamo sa boraro sa kgwebisano go dira bontsi jwa ditirokgolo tse ka tlwaelo di dirwang ke dikgwebo tse di tshwanang le yone; mme gape e ikaegile ka setlamo sa boraro sa kgwebisano go dira ditiro tsa kgwebo go leka go fitlhelela maitlamo a konteraka a a jaaka ditiro tsa boitseanape kgotsa ditiro tsa kgwebo; le
- Kgwebo e reka dithoto kgotsa ditirelo ka seelo se se kwa godingwana go feta se se beilweng ke mmara go tswa mo mothong yo o amanang le yone ka tsela nngwe kgotsa mo go motsholadišere.

DIKOTLHAO LE DIKGANELO

Motho kgotsa setlamo sa maemo a a tlwaelegileng fela kgotsa sa maemo a semaolao se se bonweng molato wa bonweenwee jwa go etelediwa ga bantsho kwa pele malebana le Molao wa B-BBEE a ka nna kgotsa se ka nna sa rwala maikarabelo a tuediso ya go fitlha go 10% ya lotsenolotlhe la ngwaga kgotsa go tsenngwa mo kgolegelong bontsi jwa dingwaga tse di lesome (10). Gape, motho ope kgotsa setlamo se se nang le ditshwanelo tsa semolao se se bonweng molato wa tlolomolao malebana le Molao wa B-BBEE, mo pakeng ya dingwaga tse 10 go tloga ka letlha la ponomolato, ga se a tshwanela go dira kgwebo le lephata lepe la puso kgotsa setheo sa puso mme se tlaa kwadisiwa mo

rejisetareng ya baikgatolosamolao kwa Lefapheng la Bosetšhaba la Matlotlo.

Dikgwebo di rotloediwa go obamela Molao wa B-BBEE le go khutlisa go ikamanya ka kitso kgotsa go tsaya karolo mo maitsholong a a ka feleletsang a bakile nyenyefatso ya peeletso kgotsa go dirisa bantsho jaaka dikao fela mo boemong jwa gore ba nne le seabe se se bonalang mo kgolong ya ikonomi.

Dintlha tsa kgolagano:

Mo lebakeng le o belaelang kgonagalo ya bonweenwee jwa go etelediwa ga bantsho kwa pele e ka nna ka kgwebo ya gago le / kgotsa epe e nngwe kgotsa ka go tsaya karolo ka tlhamalalo, ikgolaganye le rona mo:

Aterese ya lefelo:

Campus, 77 Meinties street, Sunnyside, Pretoria, Gauteng, 0002
Mog: (+27) 12 394 1535, Fekese +27 (12) 394 2535
Private Bag X84, Pretoria, Gauteng, 0001
Imeile: MRamare@beecommission.gov.za

Aterese ya poso:

Private Bag X31
Pretoria
0001

Mogala: (+27) 12 394 1535

Imeile: MRamare@beecommission.gov.za

Mogala wa tirelothuso ya badirisi wa **dtic**: 0861 843 384

Webosaete: www.bbbeecommission.co.za

